

TAŞIMALI İLKÖĞRETİMİN DURUMU, SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

STATUS, PROBLEMS AND SOLUTIONS OF CARRIED PRIMARY EDUCATION

Defne AKMAN

MEB, defne9720@gmail.com, ORCID ID: 0009-0006-0157-7524

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, taşımali eğitim yapan ilköğretim okullarının durumlarını, sorunlarını ve çözüm önerilerini taşıma merkezi okul yöneticileri, öğretmenleri, bu okullara öğrenci taşıyan servis şoförleri ile bu okullara çocuklarını gönderen velilerin görüşleri doğrultusunda belirlemeye çalışmaktır.

Elde edilen bulgulara göre;

1.Yöneticilerin, okulların taşıma merkezi olmasında kendi görüşlerinin alınmamasını, taşımali gelen öğrencilerin diğer öğrencilerle sorun yaşamasını, okullarında rehber öğretmen olmamasını, öğrencilerin taşınması esnasında endişe duymalarını, öğrencilerin derslere hazırlanmadan gelmelerini, taşımali eğitimden kaynaklanan hizmetlerin görülmesinde yardımcı bir personele sahip olmamalarını ve yeni eğitim sistemine taşımali eğitimin düşünülmeden başlanmasını başlıca sorunlar olarak gördükleri,

2.Öğretmenlerin, taşımali gelen öğrencilerin okulun bulunduğu yerleşim yerinden gelen öğrencilere göre büyük çoğunluğunun daha başarısız olmalarını, taşınan öğrencilerin taşımadan kaynaklı motivasyon eksikliği yaşamalarını, öğrencilerin gruplaşmalarını, taşımali gelen öğrencilerle sorun yaşamalarını, ders programlarında yapılan değişikliklerle okulda daha fazla nöbet tutmalarını başlıca sorunlar olarak gördükleri,

3.Servis şoförlerinin, öğrenci dışında servise binmek isteyenlerin olmasını başlıca sorun olarak gördükleri,

4.Öğrenci velilerinin ise çocuklarının eğitim durumları hakkında taşıma merkezi okul veli toplantılarına çok fazla katılamamalarını, çocuklarının taşınması esnasında endişelenmelerini, yeni eğitim sistemiyle ders saatlerinde ki değişikliklerle çocuklarının daha uzun süre okulda kalmalarını başlıca sorun olarak gördükleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Taşımali Eğitim, Taşımali İlköğretimin Sorunları.

ABSTRACT

The aim of this research is to try to determine the situation, problems and solution proposals of primary schools that provide transportation education in line with the opinions of school administrators, teachers, bus drivers carrying students to these schools and parents who send their children to these schools.

According to the findings obtained;

1. The administrators should not take their opinions on the fact that schools are a transportation hub, students who come with busses have problems with other students, there is no guidance counselor in their schools, they worry about the transportation of students, students do not come to classes without preparation, they do not have a staff that helps in providing services arising from bussed education, and the new education system they see the initiation of transported education as the main problems,

2. The main problems of the teachers are that the majority of the students coming by bus are more unsuccessful than the students coming from the settlement where the school is located, the lack of motivation of the students who move, the grouping of the students, the problems with the students coming by bus, and the fact that they keep watch at school more with the changes made in the curriculum. ,

3. The bus drivers see it as the main problem that there are people who want to get on the bus other than students,

4. It has been determined that the main problems of the students' parents are that they can't attend the school parents' meetings at the transportation center about the education status of their children, that they worry about the transportation of their children, and that their children stay at school longer due to the changes in the course hours with the new education system.

Keywords: Bussed Education, Problems of Bussed Primary Education.

1.GİRİŞ

Her biri ayrı bir dünya olan insanın eğitimi ve dolayısıyla içinde bulunduğu topluma, ülkeye ve dünyaya katkısı çok önemlidir. Eğitim verirken de eğitimin kalitesi, öğrencilerin fiziksel ve psikolojik rahatlığı eğitim ortamının, fiziksel mekânın ve imkânların uygunluğu ile doğrudan orantılıdır.

Ülkemizde uygulanmaya başlayan on iki yıllık zorunlu eğitim, eğitimin kalitesinin artırılmasında ve eğitim maliyetlerinin düşürülmesinde çok önemli yeri olan taşımali ilköğretim uygulamasının durumunun tespiti ve sorunların belirlenmesi ilk önce eğitim gören bireyin geleceği ve mutluluğu için, sonra toplumun ve ülkemizin kalkınması için gerekli ve mutlaka araştırılması gereken bir konudur.

Örgün eğitim sistemimizin temelini oluşturan ilköğretim kademesindeki sorunlara Cumhuriyetimizin kuruluşundan günümüze kadar kalıcı çözümler getirilememiştir. Sürekli farklılaşan, oturmayan sistemler uygulanıp, tekrar en başa dönülmektedir. Sistemin alt yapısındaki eksikliklerden kaynaklanan zamanında yapılmayan taşıma servisleri ve yemek dağıtım ihaleleri, sınıfların ders saatlerinde farklılıklar meydana gelmesi taşımali eğitimdeki sıkıntıların çözüm beklemeye devam ettiğini ve taşımali öğrencilerin mağdur olduğunu göstermektedir.

Coğrafi yapı, yerleşim yerlerinin dağınıklığı, bazı bölgelerde yaşanan terör olayları ve son yıllarda artarak yaşanan göç olayı kırsal kesimde eğitimin niteliğini düşürmüştür. Okulların yapımı plansız bir şekilde gerçekleşmiştir. Bunun sonucu olarak önce birleştirilmiş sınıf uygulamalarına geçilmiş, küçük yerleşim yerlerine okullar yapılmış, araç gereç ve malzeme götürülmüş, öğretmen atanmış fakat, bu durumda fırsat ve imkân eşitliğine ters düştüğü gerekçesiyle taşımali eğitim uygulamasına başlanmıştır.

Ekonomik açıdan geçimini zor sağlayan ve çok çocuklu aileler, çocuklar için ayırdıkları bütçe kısıtlı olduğu için bütün çocuklarını okula göndermek istememektedirler. Taşımali ilköğretim uygulaması bu açıdan ailelerin maddi yükünün büyük bir kısmını karşılamamaktadır.

Sonuç olarak; Taşımali İlköğretim Uygulaması, bugünkü Türk Milli Eğitim Sisteminin hedefleri; eğitim politikaları için önem taşımaktadır.

Taşımali ilköğretim uygulamasının sorunlarını belirlemek, bu sorunların tartışılarak geliştirilmesine katkıda bulunup, bu sorunlara çözüm önerileri üretebilmek için bu tür çalışmaların yapılması ve değerlendirilmesi gereklidir.

Türkiye genelinde iller bazında taşımali eğitim araştırmaları bulunmaktadır. Değişen eğitim sisteminin taşımali eğitime yansımaları da incelenmelidir. Altyapısı hazırlanmadan hızlıca geçilen yeni sistem taşıma merkezi okul yöneticileri ve öğretmenleri, öğrenci ve veliler açısından çok yönlü değerlendirilmelidir.

2. Taşımali Eğitim

Taşımali Eğitim, nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerinde, zorunlu öğrenim çağındaki öğrencilerin merkez ilköğretim kurumlarına gününbirlik taşıma uygulamasıdır.

Türkiye’de taşımali ilköğretim uygulaması ile çeşitli nedenlerle okulu kapanan, öğretmeni bulunmayan, yeterli derslik, eğitim alanı, işlik, ders araç-gereci bulunmayan yerleşim alanlarına kolaylıkla eğitim hizmeti sunabilmek için ilköğretimin tüm çağ nüfusuna yaygınlaştırılması amaçlanmıştır.

Toplumumuz, ülkemizin gerçekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda gelişen ve değişen dünya şartlarına uygun çağdaş ve demokratik bir eğitim ortamında çocuklarımızın yetiştirilmesini beklemektedir. Bu beklentinin beş yıllık zorunlu eğitimle gerçekleşmesi mümkün değildir. Bu nedenle 16 Ağustos 1997 tarihinde sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim kanunlaşarak yürürlüğe konulmuştur. 2012-2013 eğitim öğretim yılında da 4+4+4 kademeli eğitim sistemiyle zorunlu temel eğitimin 12 yıla çıkarılmıştır.

Küçük yerleşim birimlerinde bulunan çocuklarımızın daha iyi olanaklarla yetişmeleri, ilköğretim hizmetlerinin yurt çapında dengeli bir şekilde yaygınlaştırılması, eğitimde fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanması, kalitenin yükseltilmesi için taşınmalı ilköğretim uygulamasının mutlaka yapılması gerekmektedir. Aynı zamanda bu uygulama ile eğitim ekonomisinde büyük ölçüde tasarruf sağlanmaktadır.

Ülkemizde 1989 yılından bu yana kırsal kesimde taşınmalı eğitim yapılmaktadır. 1998 yılında zorunlu eğitim süresinin 8 yıla çıkarılmasıyla birlikte taşınan öğrenci sayısında da büyük bir artış olmuştur. 2012 yılında da eğitim süresinin 12 yıla çıkarılmasıyla liselerde de taşınmalı eğitim başlamış, taşınan öğrenci sayısında da katlanarak artmıştır.

madde başlığı:RG-1/9/2012-28398)

MEB Taşınmalı İlköğretim Yönetmeliği'nin önemli görülen maddeleri ele alınmış ve uygulamanın devam eden bütün aşamalarını öncelikle taşıma merkezi durumunda bulunan okul müdürleri takip etmekle sorumludur. Bu nedenle araştırmada uygulayıcı olan yöneticilerin ve okulun öğretmenlerinin görüşleri esas alınmıştır.

2.1. Taşınmalı Eğitimi Gerektiren Nedenler

Öğrencisi taşınmalı ilköğretim kapsamına alınacak olan okul veya yerleşim birimlerinin seçiminde;

Öncelikle yatılı ilköğretim bölge okulları ile pansiyonlu ilköğretim okullarına yerleştirilecek öğrenciler tespit edilerek taşınması ekonomik olmayan ve ulaşım şartları elverişsiz olan yerleşim birimlerindeki öğrencilerin de bu okullara yerleştirilmesi ve yatılı kapasitesi doldurulduktan sonra taşıma kapsamına alınacak öğrencilerin planlamasının yapılması,

Köy veya köy altı yerleşim birimlerinde okul bulunmaması,

Doğal afet veya başka nedenlerle okul binasının kullanılmayacak düzeyde hasarlı olması,

1-3. sınıflarda öğrenci sayısının 15'den az olmaması,

Köy ve köy altı yerleşim birimlerindeki okullarda 4-8. sınıflar için yeterli sayıda derslik bulunmaması ve bu sınıflardaki toplam öğrenci sayısının altmıştan az olması,

Öğrencisi taşınacak okul veya yerleşim biriminin taşıma merkezi ilköğretim okuluna uzaklığının en az 2,5 km olması,

Taşınan öğrencilerin belediye sınırları dışında oturuyor olması veya içinde olmakla birlikte taşıma merkezli ilköğretim okuluna olan uzaklıklarının 2,5 km. den fazla olması ve il milli eğitim müdürlüğünün uygun görmesi özellikleri aranmaktadır (http://politics.ankara.edu.tr_scan).

Ayrıca Taşınmalı Eğitimin gerekçeleri MEB'in 1991/23 sayılı Genelge'sinde;

- Güç şartlar içinde birleştirilmiş sınıf öğretimi yapan okulların sayısını azaltmak,
- Küçük yerleşim birimlerindeki okullarda okuyan çocuklarımızı daha iyi imkânlarda yetiştirmek,
- İlköğretim hizmetlerini yurt çapında dengeli bir şekilde yaygınlaştırmak,
- Eğitimde fırsat ve imkân eşitliğini sağlamak,
- Niteliği yükseltmek, olarak belirtilmektedir.

2.1.1. Göçler

Küçük yerleşim birimlerinde kişi başına düşen işlenebilir toprakların ve gelir kaynaklarının nüfus artışıyla ters orantılı olarak küçülmesinin yol açtığı geçim sıkıntısından kaynaklanan yeni iş ve daha rahat bir ortamda yaşama arayışları kentsel yerleşim alanlarına, az gelişmiş şehir ve kasabalardan daha iyi imkânlara sahip büyük merkezlere olan nüfus göçünü hızlandırmıştır. Nitekim 1970’li yıllara kadar kırsal kesimdeki nüfus şehir nüfusundan fazla iken 1990 yılı sayım sonuçlarına göre şehirdeki nüfus % 59’a yükselirken, köyde yaşayanların toplam nüfus içindeki oranı % 41’e düşmüştür. Bunun sonucu olarak büyük merkezlerde yoğunlaşmak üzere eğitim istek ve ihtiyacı büyük oranda artmış ve artmaya devam etmektedir (http://politics.ankara.edu.tr_senturk).

Özellikle kırsal kesimden ekonomik nedenlerle şehir merkezlerine yapılan göç, buralardaki öğrenci sayısının azalmasına ve okulların kapasitelerinin altında hizmet görmelerine hatta kapanmalarına neden olmaktadır (İOGM, <http://iogm.meb.gov.tr>).

2.1.2. Coğrafi Yapının Dağılımı

Ülkemizde küçük yerleşim birimlerinin çok ve dağınık olması, eğitim ve öğretim hizmetlerinin yaygınlaştırılmasını güçleştirmektedir (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995). Örneğin, ilköğretimdeki bina sorununun, uzun yıllar çözülememesindeki temel nedenin, yerleşim birimlerinin küçük, dağınık ve çok oluşundan kaynaklandığı, hatta kırsal alanda bugün bile, bazı bölgelerde birkaç evlik yayla tarzı yerleşim birimlerinin oluştuğu söylenebilir. Buralardaki okullar, öğrenci sayısının azlığı nedeniyle, genellikle “tek öğretmenli” okullardır.

Nüfusu az ve dağınık olan yerleşim birimlerine eğitim hizmetlerinin (okul, bina, diğer tesisler, öğretmen, araç-gereç) yeterli seviyede götürülmesi, eğitim ekonomisi açısından pahalı olmakta, maliyeti azaltma çabaları da hizmetin niteliğinin düşmesine neden olmaktadır (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995).

Okulu bulunmayan, nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerindeki ilköğretim çağına gelmiş çocuklar ile birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan okullarda bulunan öğrencilerin, daha kaliteli eğitim-öğretim imkânına kavuşturulması amacıyla Taşımali ilköğretim uygulaması mecburi hale gelmektedir.

2.1.3. Eğitimde Fırsat Eşitliği

Eğitim hizmetinden yararlanmak isteyen ancak bu imkânı olmayan yurttaşlar, taşımali ilköğretimle öğretim kurumlarına taşınarak eğitim imkânı sunulabilir.

Bu ve benzeri nedenlerle, birçok ülkede çocuk nüfusu, tam anlamıyla okullaşamamaktadır. Okullaşmanın sağlanması için “özel tedbirler” alınmasını gerektirecek durumlara, örneğin “nüfusun yoğun olmadığı tedbirler” ihtiyacı duyulacaktır (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995). Yatılı Okul uygulaması gibi, Taşınabilir İlköğretim Uygulaması da, okullaşmayı sağlamaya yönelik, akılcı ve ekonomik uygulamalardan biri olarak görülmekteydi ancak, son yıllarda yatılı bölge okullarına duyulan güven giderek azalmaktadır. Yapılan çalışmalar sonucu; hem veliler hem de öğrenciler, taşınabilir öğrencilerin akşam evlerine, ailelerinin yanına dönüyor olmalarını taşınabilir ilköğretim uygulamasının yatılı okul uygulamasından daha faydalı gördüklerini göstermektedir.

2.1.4. Eğitim Kalitesinin Yükseltilmesi

Kapasitenin altında çalışan okullar ile tek öğretmenli okullarda eğitimin niteliği istenen düzeye çıkarılamadığı gibi, öğretmenlerden de verimli olarak yararlanılamamaktadır. Oysa bu okullardaki öğrenciler, uygun merkez okula taşındıklarında, birleştirilmiş sınıf uygulaması ortadan kaldırılabilir ve dört sınıf yerine bir sınıfa giren öğretmenin daha verimli olması sağlanabilir. Ayrıca birden çok (en az dört) öğretmenli merkez okullarda öğretmenlerin birbirlerinin bilgi ve deneyimlerinden yararlanmaları da sağlanabilir. (http://politics.ankara.edu.tr_senturk).

Tek öğretmenli okullarda, yani köy ilkokullarında öğrenciler sayıca çok az ve dışarıda geçen zamanları da -genellikle- birlikte olduğundan, öğrenci etkileşimi yetersiz kalmaktadır. Sonucunda öğrenme, istenilen düzeyde gerçekleşmemektedir. Çünkü öğrenme, karşılıklı bir etkileşim olup, öğrenme için etkileşim zorunlu bir koşuldur (Sönmez, 1986).

Ayrıca, öğrencisi az olan sınıflarda öğretmen kendini yeterince derse verememektedir. Kendini derse veremeyen öğretmen, öğrencilerini etkileyememekte, sonucunda öğretim (ve öğrenme) gerçekleşmemektedir. Çünkü öğretim birinci derecede, öğretmen ve öğrencilerin - karşılıklı- etkileşimi ile oluşur (Sönmez, 1986).

Tek öğretmenli okullar, genellikle şehir merkezlerinden uzak köylerde, mezralarda bulunmaktadır. Öğretmenler ise, ne köylere gitmek, ne de köylerde çalışmak istemektedir. Başka bir deyimle öğretmenler, kırsal bölgelerde çalışma arzusu göstermemekte, şehir ilkokullarında ya da geliş-gidiş yapılabilecek okullarda görev yapmak istemektedir. Köylerde çalışmak istemeyen öğretmenler, köylere gitmemek ya da şehir yakınlarındaki okullara atanabilmek için her çareye başvurmakta, ancak çabalarının sonuçsuz kalması durumunda köylere gitmektedir. Başka bir deyimle, ne acı ki, köy okullarına kimsesiz öğretmenler gönderilmektedir. Sonuçta köylere gönderilen öğretmenlerle, gönderilemeyen öğretmenler arasındaki adaletsizlik, daha mesleğe girişte başlamakta ve böylece öğretmenlerin çalışma şevki kırılmaktadır.

Tek öğretmenli köylere gönderilen öğretmenler, genellikle aday öğretmen olup, ne “öğretmenlik” ne de “yöneticilik” konusunda yeterli bilgiye sahiptir. Her şeyi deneme-yanılma yoluyla öğrenmektedirler. Bu durum, köydeki bir öğrencinin en az iki-üç deneyimsiz öğretmenin elinden geçmesi, başka bir deyimle en az iki-üç öğretmene denek olup, ona meslek öğretmesi demektir ki, bu durum, öğrenci başarısızlığında ve okula karşı tutumların değişmesinde önemli bir etkidir.

Tek öğretmenli köylerin hemen hepsi “birleştirilmiş sınıf”tır. Yaygın kullanımıyla “birleştirilmiş sınıf” beş sınıfın (yeni sistemle dört sınıfın) bir arada öğrenim görmesi demektir. Bu okullara atanan öğretmenler, genellikle aday olduklarından, birleştirilmiş sınıflar konusunda yeterli “bilgi”ye sahip olsalar bile, yeterli “görgü”ye sahip değildir (http://www.cu.edu.tr_kocak). Anlaşılan o ki; bu durumdaki öğretmenlere rehberlik edecek

bir başka öğretmen ya da yöneticinin olmaması bu öğretmenlerin kendi yaşları ile kavrulmalarına ortam hazırlamakta, paylaşım içinde olup kendilerini geliştirmelerini engellemektedir.

Koçak'ın da söylediği gibi, tek öğretmenli köylerde görev yapan öğretmenler çevreleriyle bütünleşememekte, büyük bir “yalnızlık” duygusu içinde bulunmaktadır. Bu durum, onların ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkiler yapmaktadır. Öğretmenler, bu nedenin de etkisiyle, mesleğe ısınma süresi içinde, meslekten soğumaktadır.

3. Taşımali Eğitimin Yasal Dayanakları

Türkiye’de taşımali ilköğretimi zorunlu kılan hukuksal düzenlemeler aşağıdaki gibidir (<http://mevzuat.meb.gov.tr>):

1982 Anayasasında 42. maddede “İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır” ifadesine yer verilmektedir (R.G.: 09.11.1982-17863).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 35. maddesinde: Nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde, köyler gruplaştırılarak, merkezi durumda olan veya durumu uygun bulunan köylerde ilköğretim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmanın mümkün olmadığı yerlerde ise yatılı ilköğretim bölge okulları (YİBO) veya gezici okullar açılacağı, gezici okullarda gezici öğretmenler görevlendirileceği belirtilmiştir (R.G.: 24.6.1973/14574).

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nun 9. maddesinde nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde, köyler gruplandırılarak, merkezi durumda olan veya durumu uygun bulunan köylerde ilköğretim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonların, gruplandırılması mümkün olmayan yerlerde ise yatılı ilköğretim bölge okulları ve gezici okulların açılacağı hükme bağlanmıştır (R.G.: 12.1.1961/10705).

Milli Eğitim Bakanlığı Taşımali İlköğretim Yönergesi taşımali ilköğretimin çerçevesini oluşturmaktadır (T.D.: Aralık 1994/2420).

Milli Eğitim Bakanlığı Taşımali İlköğretim Yönetmeliği’nde Taşımali İlköğretim Uygulamasının nasıl uygulanacağı açıklanmıştır.

Okul yöneticilerinin okullarına taşımali gelen öğrencilerin “kendi aralarında” ve “taşımali gelen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında” gruplaşmaların olup olmadığına, oluyorsa bu gruplaşmaların sebeplerine, eğitim öğretimi nasıl etkilediğine ve bunlara ne gibi önlemler aldıklarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, genel olarak kendi aralarındaki gruplaşmanın her öğrencide olduğu kadar olduğunu, taşımali gelen öğrenciler ile okulun bulunduğu yerleşim merkezinden gelen öğrencilerin de kendi aralarında gruplaştıklarını, bunların sebeplerinin farklı yaşam tarzları ve kısmî kültürel farklılıkların olduğunu, bu durumun eğitim öğretimi olumsuz etkilememesi ve öğrencilerin kaynaştırılması için derslerde ve ders dışı etkinliklerde ortak görevler verildiğini belirtmişlerdir.

4. Taşımali Eğitim Yapan İlköğretim Okullarında Taşımali Eğitimin Durumu ve Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Sonuçlar

Taşımali ilköğretimin durumu ve sorunlarına yönelik olarak okul yöneticisi, öğretmen, servis şoförü ve öğrenci velilerinin görüşlerine ilişkin sonuçlar aşağıda verilmiştir.

4.1. Taşıma Merkezi Okul Yöneticilerinden Elde Edilen Sonuçlar

Okul yöneticileri ile yapılan görüşmeler sonucunda;

Okul yöneticilerinin bir kısmı okullarının taşıma merkezi olmaya uygun olmadığı görüşündedir.

Okullarının taşıma merkezi seçilirken çevrenin kültür düzeyinin dikkate alınmadığını düşünmektedirler.

Büyük çoğunluğu kendilerine öğrencisi taşınan okulların yerinde tespit edilmediğini düşünmektedirler.

Okullarına taşınmalı öğrencilerin gelmesinden dolayı eğitim öğretim açısından kaynaklanan sorunların başında; fiziksel yetersizlikler, gruplaşmaların olmasını, beslenme sorununu ve öğretmen nöbetlerinin zorlaşması olarak ortaya çıkmasını görmektedirler.

Çoğu okullarının fiziki durumunun taşıma merkezi olmaya uygun olduğunu az bir bölümü ise okullarının fiziki durumunun taşıma merkezi olmaya uygun olmadığını ifade etmektedir.

Okullarının taşıma merkezi seçilirken kendilerinin görüşlerinin alınmadığını belirtmişlerdir.

Taşınmalı gelen öğrencilerin diğer öğrencilerle zaman zaman uyum sorunu yaşadıklarını gördük ulaşılmıştır.

Okullarının taşıma merkezi seçilirken kendilerinin görüşlerinin alınmadığını belirtmişlerdir.

Taşınmalı gelen öğrencilerin diğer öğrencilerle uyum sorunu yaşadıklarını gördüklerini belirtmişlerdir.

Taşınmalı gelen öğrencilerin ulaşım sorunlarının çözülmüştür.

Taşınmalı gelen öğrenciler için ikili öğretim yapan okullarda diğer öğrencilerle aynı saatlerde giriş-çıkış yaptıkları için beslenmenin kaldırıldığını ifade etmişler; beslenme yapılan okulların yöneticileri ise beslenme için ayrı bir mekânın olmadığını, sınıfların ve okul bahçesi kullanılmaktadır.

Okullarında rehber öğretmen olmadığını ifade ederken, rehberlik konusunda öğrenciler arasında ayırım yapılmadığını ifade etmişlerdir.

Taşınmalı gelen öğrencilerin taşınması esnasında endişelerinin bulunduğu; bu endişelerin ise şoförlerin yeterli eğitime sahip olmamaları, araç şoförlerinin trafik kurallarına uymamaları, yerleşim merkezleri arasındaki yolların bakımlarının kış aylarında zamanında yapılmaması ve kaza riski artmakta olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrencileri taşıyan servislerin hem kapasitelerinin hem de ısınma durumlarının yönetmelik uyarınca yeterli olduğunu ifade ettikleri görülmüştür.

Öğrencileri taşıyan servislerin denetimlerinin kendileri tarafından günlük ve aylık olarak yapılmaktadır.

Taşınmalı öğrencilerin verilen ödevlerini yaparak ve derslere hazırlanarak okula gelmektedirler.

Taşınmalı öğrencilerin ilk derse zamanında yetişmektedirler.

Taşınmalı öğrencilerin ilk derse motive olduklarını düşünmektedirler.

Taşınmalı gelen öğrencilerin velilerinin taşınmalı eğitimden dolayı masrafları olmadığı için itirazları olmadığını, köylerine okul yapılmasını istediklerini, devletin ısrarcı olmaması gerektiğini ifade ettiklerini ancak genel itibarıyla taşınmalı eğitime olumlu baktıklarını düşündükleri sonucuna varılmıştır.

Taşınmalı öğrencilerin velilerinin çocuklarının eğitimi ile ilgilenme durumlarının diğer öğrenci velileri ile aynı düzeyde olduğunu ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Taşınan okulla ulaşımı sağlayan yolların kış mevsiminde bakımlarının yapıldığını ifade ettikleri görülmüştür.

Taşınalıdan kaynaklı hizmetlerin görülmesinde okulda yardımcı personellerinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Taşınan okul yöneticileri ve Milli Eğitim Müdürlükleri ile bilgi alışverişinde buldukları ve bunların; taşınan okul yöneticileri ile nakilleri gelecek öğrencilerin başarı ve devam durumları ile bu çocukların ailelerinin ekonomik durumları hakkında bilgi alışverişi, Milli Eğitim Müdürlüğü ile de öğrenci sayıları, öğrenci devam takibi, komisyon toplantıları ve servis puantajları ile ilgili bilgi alışverişleri olduğu sonucuna varılmıştır.

Okullarına taşınmalı gelen öğrencilerin “kendi aralarında” ve “taşınmalı gelen öğrenciler ile kendi öğrencileri arasında” gruplaşmaların her öğrencide olduğu kadar olduğunu, bu gruplaşmaların sebeplerinin, farklı yaşam tarzları ve kısmi kültürel farklılıkların olduğunu; bu durumun eğitim öğretimi olumsuz etkilememesi ve öğrencilerin kaynaştırılması için derslerde ve ders dışı etkinliklerde ortak görevler verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

4.2. Taşıma Merkezi Okullarda Çalışan Öğretmenlerden Elde Edilen Sonuçlar

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun taşınmalı eğitim hakkında olumsuz görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin öğrencilerin yeni okula ve arkadaşlarına uyumu, erken kalkmaları nedeniyle verimsizlik, derse karşı ilgisizlikleri, ders saatlerindeki uyumsuzluk nedeniyle küçüklerin mağdur olması ve öğretmen nöbetlerindeki aşırı sorumluluk konularından dolayı olumsuz görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun taşınmalı gelen öğrenciler ile okulun bulunduğu yerleşim yerlerindeki öğrencilerin başarı durumları arasında farklılıklar görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun taşınmalı gelen öğrenciler ile okulun bulunduğu yerleşim yerlerindeki öğrencilerin derse yönelik ilgi ya da motivasyonları arasında taşınalıdan kaynaklanan farklılıklar görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun taşınmalı gelen öğrenciler ile okulun bulunduğu yerleşim yerlerindeki öğrencilerin başarı durumları arasında farklılıklar görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Az sayıda öğretmen taşınmalı gelen öğrencilerin sosyal iletişimlerinin zayıf olduğunu gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin yarısından fazlası taşınmalı gelen öğrencilerin okula uyum sağladıklarını, azı ise okulun bulunduğu çevreye uyum sağlayamadıklarını gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin azı taşınmalı gelen öğrenci velilerinin, çocuklarının eğitim durumları ile ilgilendiklerini, çok sayıda öğretmen ise okulun bulunduğu çevreden gelen öğrenci velilerinin, çocuklarının eğitim durumları ile daha ilgili olduklarını gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin yarısından azı taşınmalı gelen öğrencilerle sorun yaşadıklarını ve bu sorunların; öğrencilerin başarısızlıkları, kendileriyle iletişim eksikliği, servis kavgaları, veli ilgisizliği olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin servis şoförleri ile sorun yaşamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

4.3.Servis Şoförlerinden Elde Edilen Sonuçlar

Servis şoförlerinin taşıma merkezi okullara öğrenci taşırken “ ara sıra sorun yaşadıkları” bu sorunların ise, öğrenci haricinde yolcuların binmek istemeleri, öğrenci sayısının fazla olması, öğrencilerin zamanında gelmemelerinden dolayı gecikmeleri, öğrenci velilerinin güzergâh haricinde çocuklarını aldırma istemeleri ve velilerin haksız şikâyetleri oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Servis şoförlerinin yarısından çoğu taşıma merkezi okula giden yolların kış mevsiminde bakımının yapıldığını ve sorun yaşamadıklarını, sorun yaşayan servis şoförlerinin yaşadıkları sorunların; kış şartlarından dolayı yolların kapanması, yolların dar olması ve yolların araçlarına verdiği zarardan dolayı daha çabuk bakıma ihtiyaç duyması olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Servis şoförlerinin tamamının öğrencileri ilk derse “her zaman zamanında yetiştirdikleri” sonucuna ulaşılmıştır.

Servis şoförlerinin tamamının araçlarının kapasitelerinin yeterli olduğunu ve araçlarının ısınma durumlarının yeterli olduğunu ifade ettikleri görülmüştür.

Servis şoförlerinin büyük çoğunluğunun taşımali eğitim konusunda kendilerine her yıl bilgilendirme eğitiminin verildiğini ifade ettikleri görülmüştür.

Servis şoförlerinin büyük çoğunluğunun servislerin denetimlerinin yapıldığı ve bu denetimleri yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Servis şoförlerinin karşılaştığı diğer sorunların servis harici yolcuların binmek istemeleri, ücretlerin zamanında ödenmemesi ve ücretlerin yetersiz olması, okul idarelerinin sıkı denetimi, velilerin servis güzergâhı dışında öğrenci aldırma talepleri olduğu görülmüştür.

4.4.Öğrenci Velilerinden Elde Edilen Sonuçlar

Öğrenci velilerinin büyük çoğunluğunun taşımali eğitim hakkında olumlu görüş bildirdikleri görülmüştür.

Öğrenci velilerinin yarısından fazlasının, çocuklarının eğitim durumlarıyla “her zaman ilgilenemedikleri” sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrenci velilerinin azı, çocuklarının ödevlerini “ara sıra yapıp derse hazırlanarak” gittiklerini, yarısından fazlası da çocuklarının ödevlerini “her zaman yapıp derse hazırlanarak” gittiklerini ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrenci velilerinin büyük çoğunluğunun taşıma merkezi olarak seçilen okulların yerinde seçildiğini düşündükleri görülmüştür.

Öğrenci velilerinin yarısından fazlasının çocuklarının eğitim durumları hakkında taşıma merkezi yöneticileri ve öğretmenleri ile “her zaman görüşebildikleri” görülmüştür.

Öğrenci velilerinin yarısından fazlasının, çocuklarının taşıma merkezi okula taşınması esnasında endişe ya da sorun yaşamadıkları, yarısından azının ise endişe ya da sorun yaşadıkları; yaşadıkları sorunların, servis araçlarının kaza yapması korkusu, kış şartlarının olumsuzlukları, çocuğunu farklı bir köye göndermek istememesi olduğu görülmüştür.

Öğrenci velilerinin azının servis araçlarından “ara sıra yararlandığı”, yarısından daha fazlasının da servis araçlarından “hiçbir zaman yararlanmadığı” sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrenci velilerinin tamamı taşıma merkezi okula giden yolların kış mevsiminde bakımının yapıldığını ifade ettikleri görülmüştür.

Öğrenci velilerinin karşılaştıkları diğer sorunların da; okul yönetici ve öğretmenleri ile yeterince bilgi alışverişinde bulunamamaları, öğrencilerin okulda gereksiz yere büyüklere bekleyerek vakit kaybettikleri ve böylece daha yorgun eve geldikleri, kumanyaların kalitesiz, lezzetsiz ve soğuk olması konuları olduğu görülmüştür.

5.SONUÇ

Yöneticilerin yarısının taşıma merkezi seçilen okullarının fiziki durumlarının taşıma merkezi olmaya uygun olduğunu ifade etmelerinin, yarısının da taşıma merkezi seçilen okullarının fiziki durumlarının taşıma merkezi olmaya uygun olmadığını ifade etmelerinin nedeninin taşıma merkezi olacak okulun mecburen en yakın ve en uygun okulun seçilmesi, seçilen okul için diğer okullardan farklı olarak fiziki durumlarının iyileştirilmediği ve geliştirilmediği düşünülebilir.

Taşıma merkezi okulların seçilmesinde yöneticilerin görüşlerinin pek alınmaması, taşınmalı eğitim uygulamasının çaresiz ama mevcut şartlarda tek çare olduğu sonucunu düşündürmektedir.

Yöneticilerin tamamı taşıma merkezi okula gelen öğrencilerin okula ve diğer arkadaşlarına uyum sağlaması konusunda zaman zaman sorun yaşadıklarını, öğretmenlerin ise yarısından çoğunun taşıma merkezi okula gelen öğrencilerin okula ve diğer arkadaşlarına uyum sağlaması konusunda sorun yaşadıklarını düşündüğü görülmektedir.

Baş (2001) tarafından yapılmış olan araştırmada ara sıra ve genellikle seçeneklerinin daha fazla işaretlendiği görülmektedir.

Kefeli (2005) tarafından yapılmış olan araştırmada ise “Öğrencilerin okula uyumları sizce nasıldı” sorusuna öğretmenlerin % 64,2’si “ Yarıdan çoğu uyumlu” cevabını vermişlerdir.

Kabaş (2006) tarafından yapılmış olan araştırmada yönetici görüşlerinin % 76,2 ile “ara sıra” seçeneğinde yığıldığı, öğretmen görüşlerinin % 42,1 ile “ara sıra” ve % 39,5 ile “hiç” seçeneklerinde toplandığı, veli görüşlerinin % 50,4 ile “hiç” seçeneklerinde yığıldığı görülmektedir.

Taşıma merkezi okulun kış mevsimindeki yol koşullarına ilişkin görüşler incelendiğinde yöneticilerin tamamı kışın yolların bakımlarının yapıldığını ifade ettikleri, velilerin ise yarısından fazlası kışın yolların bakımlarının yapıldığını azı ise yolların bakımının yapılmadığını ifade ettikleri görülmektedir.

Baş (2001) tarafından yapılan araştırmada ise ara sıra ve genellikle seçeneklerinin daha fazla cevaplandırıldığı görülmektedir.

Kabaş (2006) tarafından yapılmış olan araştırmada ise kış aylarında yolların bozularak taşımayı güçleştirmesi sorununa yönelik olarak yönetici, öğretmen ve veli görüşlerinin % 41,0 ile “ara sıra” seçeneğinde yığıldığı görülmektedir.

Taşıma merkezi okula giden öğrencilerin velilerinin çocuklarının eğitim durumlarıyla ilgilenmelerine ilişkin olarak öğrenci velilerinin yarısından fazlasının “ara sıra ilgilenebildikleri” seçeneğini işaretledikleri, okul yöneticilerinin azı ise taşıma merkezi öğrenci velilerinin diğer öğrenci velilerinden farklı olmadığını, ifade ettikleri görülmektedir.

Kefeli (2005) tarafından yapılmış olan araştırmada öğretmenlere “Sizce veliler, çocukların öğretimleriyle ne kadar ilgileniyorlar?” sorusuna öğretmenlerin % 68,7’si “İlgilenmiyorlar” cevabını vermiştir.

Taşıma merkezi okula devam eden öğrencilerin ilk derse hazırlanma ve motive olmaları konusunda okul yöneticilerinin büyük çoğunluğunun öğrencilerin ilk derse motive olduklarını ifade ettikleri görülmektedir.

Kefeli (2005) tarafından yapılmış olan araştırmada “Sabah ilk derste öğrencileri derse hazırlama zorluğu çekiyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin % 47,8’i “Bazı günler” cevabını vermişlerdir.

Servislere öğrencilerden başka kişilerin alınması konusunda velilerin azı “ara sıra yararlandığını”, bazı servis şoförlerinin çevre halkının binme taleplerini kıramadıklarını ifade ettikleri görülmektedir.

Baş (2001) tarafından yapılan araştırmada ise böyle bir sorunun olmadığı taşıma araçlarına öğrenciler dışında kişilerin alınmadığı görülmektedir.

6.ÖNERİLER

Taşınmalı ilköğretimin durumu ve sorunlarına yönelik olarak okul yöneticisi, öğretmen, servis şoförü ve öğrenci velilerinin görüşlerine ilişkin öneriler aşağıda verilmiştir.

Araştırma Sonuçlarına İlişkin Öneriler

Bu bölümde görüşme yapılan okul yöneticileri, öğretmenler, servis şoförleri ve öğrenci velilerinin görüşlerine yer verilmiştir.

6.1.Taşıma Merkezi Okul Yöneticilerin Önerileri

- Taşıma merkezi okulların öğretmen ve personel eksiklikleri giderilmelidir.
- Taşıma merkezi olan okullara her yıl bütçeden ödenek ayrılmalıdır.
- Taşıma merkezi olan okula taşınacak öğrencilerin geldiği yollar taşımaya uygun hale getirilmeli, asfaltlanmalı ve düzenli olarak bakım ve onarımı yapılmalıdır.
- Taşıma merkezi olan okula rehber öğretmen verilmelidir.
- Öğrencilere daha besleyici ve sağlıklı olan sıcak yemek verilmeli ve bu yemeklerin verilebileceği hijyenik yemekhaneler yapılmalıdır.
- Okulun donanım eksiklikleri giderilmelidir.
- Taşıma araçlarında öğrencilerle ilgilecek bir personel olmalıdır.
- Özellikle sorunlu ve devamsız öğrenci velileri bilinçlendirilmeli ve onlara öğrencilerin sorunlarının giderilmesinde yardımcı olunmalıdır.
- Servis şoförleri eğitilmiş olmalı veya servis şoförlerine düzenli aralıklarla eğitim verilmelidir.
- Araçlar ve servis şoförleri sadece okul yönetimi ve Milli Eğitim Müdürlüklerince değil jandarma ve polis tarafından da denetlenmelidir.
- Araçlar ve servis şoförleri için yapılan şikâyetler Milli Eğitim Müdürlüklerince değerlendirilmeli ve gereğinin yapılmalıdır.

- Milli Eğitim Müdürlükleri taşıma merkezi olan okulun sorunlarıyla yakından ilgilenmelidir.
- Taşıma ihaleleri yapılırken kurallara uygun, yeni araçlar ihaleye kabul edilmelidir.

6.2.Taşıma Merkezi Okullarda Çalışan Öğretmenlerin Önerileri

- Öğrencilerin dinlenecekleri alanlar olmalı ve öğrenciler için uygun sosyal ve sportif aktiviteleri düzenlenmelidir.
- Her serviste görevli bir öğretmen veya personel bulundurulmalıdır.
- Kumanyalar sağlıklı, besleyici ve zengin olmalıdır.
- Okul yönetimi, öğrenciler ve araç sürücüleri arasında daha iyi iletişim kurulmasını sağlamalıdır.
- Servis şoförleri kendileri olmadığı zamanlarda bilgisiz kişilere araçlarını teslim etmemelidir.
- Öğrencilerin daha rahat araştırma yapabilmeleri ve bilgiye ulaşabilmeleri için kütüphaneler zenginleştirilmelidir.
- Öğrencilerin birbirleriyle uyumlarını sağlayacak önlemler alınmalıdır.
- Velilerin bilinçlendirilmeli, toplantılara katılımları sağlanmalıdır.
- Servis şoförleri araçlara yolcu almamalıdır.
- Servis şoförleri taşıma sırasında sigara içmemelidir.
- Servis şoförleri öğrencilere yüksek sesle müzik dinletmemelidir.
- Araçlar konforlu olmalı, kış aylarında ısıtma sorunları olmamalıdır.

6.3.Servis Şoförlerinin Önerileri

- İhale işlemleri daha masrafsız olmalıdır.
- Taşıma ücretleri doyurucu olmalıdır.
- Taşıma ücretleri düzenli ve zamanında ödenmelidir.
- Taşıma merkezi olan okula taşınacak öğrencilerin geldiği yollar taşımaya uygun hale getirilmeli, asfaltlanmalı ve düzenli olarak bakım ve onarımı yapılmalıdır.
- Kendileriyle sık sık kavga eden öğrenci velileri uyarılmalıdır.
- Görevini aksatan araç sürücüsüne bir daha taşıma ihalelerinin verilmemelidir.
- İhaleler aracı kuruma değil, doğrudan kendilerine yapılmalıdır.
- Yakıt ücretlerindeki değişimlerin farkları eklenmelidir.
- Şartları taşımayan araçlar hiçbir şekilde ihaleye alınmamalıdır.

6.4.Öğrenci Velilerinin Önerileri

- Servis şoförleri ve öğrenciler için taşıma ile ilgili eğitim verilmelidir.

- Servis şoförleri taşıma sırasında daha dikkatli olmalı ve kurallara uymalıdır.
- Araçlar ve servis şoförleri denetlenmelidir.
- Servis şoförleri araçlara öğrenci dışında yolcu almamalıdır.
- Servis şoförleri taşıma sırasında öğrencilerin yanında sigara içmemelidir.
- Servis şoförleri öğrencilere uygunsuz söz ve davranışlarda bulunmamalıdır.
- Taşıma merkezi olan okula taşınacak öğrencilerin geldiği yollar taşımaya uygun hale getirilmeli ve düzenli olarak bakım ve onarımı yapılmalıdır.
- Öğrencilere daha besleyici ve sağlıklı sıcak yemek verilmelidir.
- Araçta öğrencilere yardımcı olacak ve onlarla ilgilenecek bir personel olmalıdır.
- Araçta bir oturma planı yapılmalı ve herkesin belirli bir yeri olmalıdır.
- Okulda ve araçta kurallara uymayan, huzursuzluk çıkaran öğrenciler okul idaresine bildirilmelidir.
- Servise binen öğrenciler temizliklerine dikkat etmeli ve yanındaki arkadaşlarını rahatsız etmemelidir.

6.5.Araştırmacının Önerileri

Taşınmalı Eğitim uygulamasında karşılaşılan sorunların çözümü için bu araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Taşıma merkezi olan okullarda öğrencilerle çok yönlü olarak ilgilenecek bir rehber öğretmen mutlaka olmalıdır.
  - Taşıma merkezi olan okulların öğretmen ve personel eksikliği giderilmelidir.
  - Taşıma sırasında öğrenciler arasında olabilecek olumsuz davranış ve olayların olmasını, güvenlik açısından tehlikeli olayların ortaya çıkmasını önlemek için araçlarda öğrencilerle ilgilenecek refakatçi personel bulundurulmalıdır.
  - Özellikle sorunlu ve devamsız öğrenci velileri bilinçlendirilmeli ve onlara öğrencilerin sorunlarının giderilmesinde destek ve yardımcı olunmalıdır.
  - Taşıma işini yapacak olan servis şoförleri seçilirken sürücünün davranışları, hareketleri ve kişiliği öğrencide kalıcı izler bırakabileceği düşüncesiyle eğitim durumlarına bakılarak seçim yapılmalıdır.
  - Taşımada kullanılan yollar taşıma için daha uygun hale getirilmesi, yol bakım ve onarım çalışmalarının düzenli olarak yapılarak özellikle kış aylarında araçların ulaşımını sağlayabilmek için gerekli tedbirler alınarak, yollar sürekli açık bulundurulmalıdır.
  - Taşıma işini yapacak servis şoförleri eğitim kurslarına alınarak bilgilendirilmelidir.
- Okul servis şoförlerine iletişim, insan ilişkileri, çocuk psikolojisi ve benzeri konuları içeren eğitim verilmeli, bu eğitimin sonunda sertifika ile belgelendirilmeli ve denetimi de yapılmalıdır.
- Taşıma merkezi olan okulda öğrencilerin yemeklerini yiyebileceği uygun bir ortam sağlanmalı ve öğrencilere mutlaka sıcak yemek verilmelidir.

- Öğrencileri sosyal ve kültürel yönden geliştirici faaliyetlerin yeterli hale getirilmeli ve öğrencilerin çoğunluğunun bu sosyal ve kültürel etkinliklerde, sportif faaliyetlerde görev almaları sağlanmalıdır.
- Öğrencilerin ayakta gidip gelmemeleri için araç kapasitesi ile öğrenci sayısı uyumlu olmalı ve araçlara öğrenci dışında yolcu alınmamalıdır.
- Taşıma ücretleri araç sürücülerine düzenli ve zamanında ödenmelidir.
- Taşıma Merkezi okulların fiziksel ve donanımsal eksiklikleri giderilmeli ve gerekli araç-gereçlerle donatılmalıdır.
- Taşımada kullanılan araçların seçiminde gerekli özen gösterilmeli, ilkyardım malzemeleri konusunda taviz verilmemeli ve bu konuda gerekli denetimler okul yöneticileri ile birlikte, jandarma ve polis tarafından yapılmalı ve kurallara uymayanlara, caydırıcı yaptırım ve cezalar uygulanmalıdır.
- Öğrencilerin yorgun düşmemeleri için taşıma işini yapan araçlar yeni ve rahat olmalıdır.
- Problemlere ve olumsuzluklara rağmen, öğrencilerin akşam ailelerinin yanında bulunmaları açısından Taşımalı İlköğretim Uygulaması'na devam edilmesi gereklidir.

KAYNAKÇA

ALICIGÜZEL İ. 1979. İlk ve Orta Dereceli Okullarda Öğretim, İnkılap ve Aka Yay. İstanbul, 341s.

ALTUN SARAY A., 1996. "Taşımalı İlköğretim Uygulamasının Değerlendirilmesi (Balıkesir Örneği)" Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

BAŞARAN İ.E., 1982. Temel Eğitim ve Yönetimi, Ankara Üniversitesi Eğt Fak. Yay., Ankara, s40.

BÜYÜKKARAGÖZ S. ve ŞAHİN H., 1995. "Taşımalı İlköğretim Uygulamaları", Eğitim ve Bilim, 19. 16 (Nisan 1995), 45s.

CAN, Ş., 2005. <http://politics.ankara.edu.tr/~aksoy/reform/scan.doc> (20/09/2007).

DEMİREL, Ö. 2000, Karşılaştırmalı Eğitim, PegemA Yayıncılık, Ankara, 198s.

ERDEN M., 2001. Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Alkım Yay. İstanbul, 216s.

ERGÜN, M. ve ÖZDAŞ A., 1997. Öğretim İlke ve Yöntemleri, Kaya Matbaacılık, İstanbul, 212s.

ERTÜRK S., 1972. Eğitimde Program Geliştirme, Hacettepe Üniversitesi Basımevi, Ankara, 164s.

http://cu.edu.tr/insanlar/kocaks/neden_tasimali_egitim.htm (15/03/2008).

http://iogm.meb.gov.tr/files/tasimali_1-2.xls (06/11/2007).

<http://iogm.meb.gov.tr/pages.php?page=sube&id=13> (09/02/2008).

<http://meb.gov.tr/duyurular/duyuruayrinti.asp?ID=6403> (14/06/2008).

- <http://politics.ankara.edu.tr/~aksoy/reform/senturk.doc>; (20/09/2007).
- <http://politics.ankara.edu.tr/~aksoy/ere/stopcu.doc>; (14/06/2007).
- http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2006_2007.pdf.
- http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2007_2008.pdf.
- http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2008_2009.pdf.
- İlköğretim ve Eğitim Kanunu – 222 sayılı kanun, (Resmi Gazete: 12.1.1961/10705).
- KABAŞ N., 2006. “Taşımali İlköğretim Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar (Bolu Örneği)” Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- KAVAK Y., 1997. Dünyada ve Türkiye’de İlköğretim, Pegem Yay. Ankara, 76s.
- Taşımali İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması (Mudurnu İlçesi Örneği) Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- KOÇAK Ş., Şubat 2000. “Kavun Acısı Ne Ki! ...” öğretmen dünyası, 21, (242).
- KUMBARACIBAŞI O. ve SORAL E., 1978. Ekonomiye Giriş, Ankara, 354s.
- MEB, 2001., 2002 yılı başında Milli Eğitim, 4.Akşam Sanat Okulu Matbaası, Ankara.
- MEB, İlköğretim Genel Müdürlüğü, 1991/23 sayılı Genelge, (29 Mart 1991 tarih ve 350. Araş. Proj. Şb. Md./7397) sayılı Genelgesi, s2.
- MEB, Taşımali İlköğretim Yönergesi, (Tebliğler Dergisi: Aralık 1994/2420).
- Milli Eğitim Temel Kanunu – 1739 sayılı kanun, (Resmi Gazete: 24.6.1973/14574).
- OZAN Ö., 2008. “Kırsal Eğitim Ortamlarının Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yoluyla İyileştirilmesi: Eskişehir Taşımali İlköğretim Uygulaması Örneği” Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- RECEPOĞLU E., 2006. “Taşımali İlköğretim Uygulamasında Taşıma Merkezi Olan İlköğretim Okullarının Sorunları: Çankırı, Karabük ve Kastamonu ili örneği” Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- SAĞLAM, M., 1997. Milli Eğitimde Hedefler, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- SÖNMEZ V., 1986. Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı, Yargı Yay., Ankara.
- TEKİŞİK, H. H., 1968. Birleştirilmiş Sınıflı Köy İlkokullarında Öğretim, Ankara.
- TEZCAN M., 1981. Eğitim Sosyolojisine Giriş, Eğitim Fakültesi Yay., Ankara, 325s.
- VARIŞ F., 1994. Eğitim Bilimine Giriş, Alkım Yayınları, İstanbul, 226s.
- YANGIN, A. E., 1991. “Taşımali İlköğretim Uygulaması”, Milli Eğitim (Sayı: 107), Ankara, s41.